

Světová ekonomika

Výrazné oživení soukromé spotřeby lze však očekávat, až se změní situace na trhu práce. Míra nezaměstnanosti je totiž na japonské poměry vysoká – 5,2 %.

Velký význam pro setrvalé oživení hospodářství má snížení mimořádně rozsáhlého deficitu veřejných financí. Přes plánovaná omezení běžných výdajů a zvýšení dávek sociálního pojištění dosáhne v roce 2003 deficit státního rozpočtu 7,7 % a 7,4 % v roce 2004.

Od roku 2001 neustává Japonská banka (Bank of Japan) pravidelně zasahovat na devizových trzích, aby oslabilá jen proti dolaru. Od konce srpna do konce září 2003 tak například prodala vlastní měnu přepočteno za 38,8 miliardy dolarů, v říjnu za dalších 25 miliard dolarů. Jen přesto od srpna 2003 do října podrazil téměř o 10 %. Činí tak přes kritiku MMF a ministrů financí skupiny G7.

Přes příznivé údaje o konjunkturu trvá v Japonsku i nadále deflace. Většina prognóz počítá s tím, že i v roce 2004 poklesne cenová úroveň, zejména v případech, že potrvá tlak na zhodnocování jenu.

Čína se stala »největší dílnou světa«, tvrdí nyní experti. Význam jejího postavení mezi hospodářskými mocnostmi stoupá neobyčejně rychle, a i když její představitelé někdy ještě hovoří o Číně jako o rozvojové zemi, v mnoha ohledech je tato fáze už natrvalo překonána. Čínské statistiky je sice třeba užívat opatrně, jisté vodítko přesto poskytují. Jestliže růst čínské ekonomiky v roce 2003 dosáhl 8,3 %, svědčí to přinejmenším o rozsahu tohoto růstu. Průmyslová výroba sama o sobě se zvýšila v meziročním srovnání za první tři čtvrtletí o 16,5 %.

Tato oslňující čísla pochopitelně skrývají jiná, která obrázek zatemňují. Tak disponibilní příjem ve měsících se sice zvýšil o 9 % na 6347 juanů, to však v přepočtu představuje pouze 774 dolary, příjem zemědělců pak, ačkoli vzrostl o 3,8 %, dosáhl jenom 1802 juanů, což je zhruba 220 dolarů. Příjmy, jinak řečeno, jsou stále ještě velmi vzdáleny od úrovně průmyslových zemí.

Spotřebitelské ceny – podle oficiální statistiky – zůstávají v Číně stabilní: růst cen potravin o 2,2 % zvýšil cenovou hladinu jen o 0,7 %. Snížené ceny zaznamenaly oděvy, domácí spotřebiče, komunikace a doprava.

Trvalým jevem čínského hospodářství jsou nadměrné investice. Zatímco ústřední vláda se snaží svoje omezovat z obav před přehřátím ekonomiky, takže ty v roce 2003 poklesly v meziročním srovnání o 8,9 procenta, místní samospráva zvýšila své investice o 41,6 %. Makroekonomická politika se v příštím roce nezmění, stále větší důraz je kladen na domácí poptávku a »mezinárodní zdroje«.

»Čínský faktor« hraje stále důležitější roli v globální ekonomice. Čínský dovoz představuje nyní 3 % světového HDP, v roce 2005 to má být 6 %. Podle odhadu společnosti Mastercard Int. cestovalo v druhé polovině roku do zahraničí 6,32 milionu Číňanů, čímž bylo významně podporováno oživení turistiky v oblasti Asie a Tichého oceánu. V zahraničí má nyní různé druhy filiálek 30 000 čínských podniků. Jejich celkové investice představují 10 miliard dolarů.

Vedle seznamu čínských úspěchů je možno uvést stejně velký seznam problémů. Jedním z nich je závislost na zahraničním kapitálu, pokud jde mj. o moderní technologie. Zahraniční kapitál byl lákán mnoha pobídkami a přinesl pozitiva: urychlil růst, zvýšil zaměstnanost (zaměstnává téměř 3 % městské pracovní síly), 45 % vývozu pochází z podniků vlastněných cizinci. Pro domácí podniky byl technologický »zisk« malý – například 70 % průmyslu vyrábějícího elektroniku a telekomunikační zařízení ovládají cizí majitelé. Významný rozdíl je i regionální: 88 % zahraničních podniků je lokalizováno podél pobřeží, vnitrozemí »patří« podnikům čínským, méně moderním.

Jiným problémem – řešeným jen velmi pozvolna – je čínský bankovní sektor. Ze zprávy Banky pro mezinárodní platby (BIS) vysvítá například, že špatné (obvykle nedobytné) půjčky (non performing loans) největších čtyř čínských bank představují v přepočtu asi 410 miliard dolarů.

Problémem mimořádně závažným – poněvadž jde současně o problém sociální a politický – je nezaměstnanost. Reformy znamenaly mj. likvidaci asi 2300 malých podniků, a tím ztrátu zaměstnání pro 21 milionů lidí. Mnoho středně velkých i velkých státních podniků bylo reorganizováno a v důsledku toho byli propuštěni další zaměstnanci. Protože Čína dosud nemá celostátní sociální síť, v minulosti nahrazo-